

законодавчого характеру безумовно є результатом творчості і тому можуть бути віднесені до об'єктів авторського права.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяє значному впливу на правове регулювання відносин в сфері створення і використання результатів інтелектуальної діяльності, в першу чергу об'єктів авторського права. Попереднє формування збалансованого законодавства головним чином пов'язувалось з підвищенням рівня охорони майнових інтересів праволодильців і наступним розширенням їх майнових прав.

Література:

1. Про авторське право і суміжні права: закон України від 23.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1994. — N 13. — Ст. 64.).
2. Copyright Act of 1976, 17 U.S.C. §102(a). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.copyright.gov/title17/92chap1.html>.
3. Гельб А.Б. Программное обеспечение. Специфический объект интеллектуального творчества. / А.Б. Гельб // Современное состояние проблемы защиты программного обеспечения. — Таллинн, 1989. — С.31.
4. Еннан Р.Є. Проблеми захисту авторських прав в мережі Інтернет / Р.Є. Еннан // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2012. — №4. — С. 72.

Казаков Ю. Ю.

*асистент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЯКА МІСТИТЬ БАНКІВСЬКУ ТАЄМНИЦЮ, ЩОДО ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Для порушення справ окремого провадження, до яких відносяться і справи про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи, до місцевого суду уповноважений суб'єкт подає належним чином оформлену й підписану заяву, яку цей суд повинний прийняти. Безпідставна відмова в прийнятті заяви є відмовою у здійсненні правосуддя. Відповідно до ст. 287 ЦПК заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи подаються до суду у випадках, встановлених законом [1].

Вимоги до змісту заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи

визначені у ст. 288 ЦПК. Наведений у статті перелік є вичерпний, хоч, на нашу думку, виходячи з того, що заява про розкриття банківської таємниці може бути подана й за місцезнаходженням структурного підрозділу банку, п. 3 слід викласти в такій редакції: «3) найменування та місцезнаходження банку (а також його філій, представництв та інших підрозділів), що обслуговує особу, щодо якої необхідно розкрити банківську таємницю».

Якщо порушення цих правил виявлено при розгляді справи, їх слід усунути в ході судового розгляду, в іншому разі настають наслідки, передбачені п. 8 ч. 1 ст. 207 ЦПК.

Загальні правила про форму й зміст позовної заяви (ст.ст. 119, 120 ЦПК) та про залишення заяви без руху або її повернення (ст. 121 ЦПК) застосовуються також до заяв у справах окремого провадження. Недотримання вимог закону щодо форми й змісту заяви (ст.ст. 119, 120, 288 ЦПК) має наслідком залишення судом заяви без руху, а в разі не усунення зазначених недоліків у встановлений строк — повернення її заявникові (ч. 2 ст. 121 ЦПК). Проте всі ці процесуальні наслідки не перешкоджають повторному зверненню із заявою до суду, якщо перестануть існувати обставини, що стали підставою для її повернення чи залишення без руху.

Заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи розглядаються в порядку цивільного судочинства незалежно від суб'єктного складу осіб. Розгляд справ про розкриття банківської таємниці в господарському процесі законом не передбачений.

Одним із найбільших недоліків у справах цієї категорії є те, що заявники не звертають уваги, а суди відповідно не реагують, коли в заяві немає посилання на обставини, якими обґрунтовується необхідність розкриття банківської таємниці, мету й межі її розкриття. Це залежить від суб'єкта звернення, його статусу, мети й завдань його діяльності, виконуваних функцій та компетенції. Слід відмітити, що зазначені обставини входять до предмета доказування в цій справі. Адже від розкриття даної інформації в заявника потенційно можуть виникнути, змінитися або припинитися певні суб'єктивні права, тому законодавство передбачає здійснення захисту банківської таємниці.

Як зазначає С. О. Погрібний, *коло суб'єктів, які наділені правом звернення до суду із заявою про розкриття банківської таємниці, є обмеженим; по-друге, обґрунтування права вимагати розкриття банківської таємниці в кожному конкретному разі входить у межі судового розгляду; і, як наслідок,*

відсутність (не доведення суду) права на звернення до суду з такою заявою є самостійною підставою для відмови в її задоволенні [2, с. 214].

Питання щодо визначення суб'єктів, які мають право звернення до суду із заявою про розкриття банківської таємниці, є найбільш складним при відкритті провадження у справі про розкриття банківської таємниці. Це пов'язано з тим, що ЦПК України не встановлює кола уповноважених на це осіб. Зазначене положення закону в контексті конституційного принципу доступу до правосуддя (ст.ст. 55, 124 Конституції [3] та ст. 3 ЦПК) можна розглядати як підставу для твердження про необмеженість кола суб'єктів, які мають право звернення із зазначеною вимогою до суду. Однак, враховуючи той факт, що інформація, яка містить банківську таємницю, має режим інформації з обмеженим доступом, а заява про її розкриття згідно зі ст. 287 ЦПК подається до суду у випадках, встановлених законом, склад суб'єктів, наділених правом доступу до такої інформації, у тому числі й за рішенням суду, слід визнати обмеженим.

За правилами глави 12 ЦПК, слід окремо звернути увагу на можливість розгляду справ про розкриття банківської таємниці за участі не тільки фізичних, але й юридичних осіб.

Зі змісту ст. 287 ЦПК, у якій йдеться про звернення до суду у випадках, встановлених законом (ст. 62 Закону України № 2121-III та інших законів, що регулюють порядок розкриття інформації, яка містить банківську таємницю), вбачається, що суд може розглядати заяви: а) осіб, які мають право на отримання такої інформації, але за законом їх не було наділено правом безпосередньо звертатися до банку з вимогою про розкриття такої інформації; б) осіб, які відповідно до закону мають право звертатися до банку із заявою про розкриття банківської таємниці у відповідному обсязі (обмеженому), яким банк відмовив у розкритті цієї інформації. Якщо такий орган чи особа має право безпосередньо звертатися до банку про розкриття банківської таємниці, але вимагає розкриття цієї таємниці в повному обсязі, а не в обмеженому відповідно до своїх повноважень, передбачених законом, то суд не може відмовити у відкритті провадження у справі [4].

Особа, яка звертається до суду із заявою про розкриття інформації, яка містить банківську таємницю, набуває процесуального статусу заявника. Справи про розкриття банківської таємниці розглядаються за участі заявника й зацікавлених осіб (ст. 235 ЦПК) як спеціальних суб'єктів окремого провадження, які належать до осіб, що беруть участь у справі (ст. 26 ЦПК).

Статтями 121 та 122 ЦПК передбачений вичерпний перелік підстав, із яких суддя може повернути заяву заявникові або відмовити у відкритті провадження у справі, зокрема за заявою про розкриття інформації, яка містить банківську таємницю.

Вимоги до змісту заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи визначені у ст. 288 ЦПК.

До заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, додається оригінал документа, що підтверджує сплату судового збору, за винятком випадків, коли заявник звільнений від їх оплати згідно із законом або це питання вирішено судом у порядку ст. 82 ЦПК, ст. 8 Закону України «Про судовий збір» від 8 липня 2011 року № 3674-VI [5].

Недотримання правил щодо форми й змісту заяв є наслідком застосування судами вимог про залишення заяви без руху, а в разі їх неусунення — повернення заявникові (ч.ч. 1, 2 ст. 121 ЦПК). Якщо порушення цих правил виявлено при розгляді справи, їх слід усунути в ході судового розгляду, інакше настають наслідки, передбачені п. 8 ч. 1 ст. 207 ЦПК.

При надходженні заяви про розкриття інформації, яка містить банківську таємницю, суд постановляє ухвалу про відкриття провадження у справі з визначенням дати призначення її до розгляду, копія якої разом із копією заяви та доданих до неї документів невідкладно надсилається особам, які беруть участь у справі (ст. 127 ЦПК).

Глава ЦПК, яка регулює розгляд цих заяв, не передбачає проведення будь-яких підготовчих дій. Тому суди призначають справу до судового розгляду одразу після постановлення ухвали про відкриття провадження у справі, без попереднього судового засідання [6].

Повідомлення сторін про час і місце судового розгляду справи має провадитися відповідно до вимог ст.ст. 74-76 ЦПК. При цьому в матеріалах справи повинні бути належні докази про таке повідомлення. З метою недопущення порушення принципів цивільного процесу — гласності та відкритості (ст. 6 ЦПК), положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод (Рим, 4 листопада 1950 р.) — розгляд справи з повідомленням тільки заявника можливий у виняткових випадках. Якщо в заяві ставиться питання про розгляд справи з повідомленням тільки заявника з метою охорони державних інтересів та національної безпеки, то відповідні мотивовані висновки має бути наведено в ухвалі про відкриття провадження у справі [7].

Таким чином, найбільш складним при відкритті провадження у справі про розкриття банківської таємниці є питання щодо визначення суб'єктів, які мають право звернення до суду із заявою про розкриття банківської таємниці. Провадження в даній категорії справ може бути відкрито лише за заявою суб'єктів, зазначених у Законі України «Про банки і банківську діяльність», та інших фізичних, юридичних осіб, а також державних органів, їх посадових і службових осіб, якщо вони мають право на отримання такої інформації згідно зі спеціальними законами, що визначають статус та регламентують діяльність відповідних суб'єктів. Крім того, заява повинна містити посилання на обставини, якими обґрунтовується необхідність розкриття банківської таємниці, мету й межі її розкриття.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40-41, 42. — Ст. 492.
2. Окреме провадження в цивільному процесі України : навч. посіб. / С. В. Ківалов, Р. М. Мінченко, С. О. Погрібний [та ін.] ; за ред. Р. М. Мінченко ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». — О. : Фенікс, 2010. — 222 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141
4. Узагальнення судової практики «Судова практика розгляду справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб» від 21.12.2009 р. // Вісник Верховного Суду України. — 2010. — № 3.
5. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 14. — Ст. 87.
6. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження справи до судового розгляду [Електронний ресурс] : Постанова Верховного Суду України від 12.06.2009 р. № 5 // Офіц. веб-сайт ВР України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-09>.
7. Ухвала Київського районного суду м. Одеса. Справа № 1512/7072/2012 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24402807>